

Posamezna številka stane 2 kroni.

Naročnina listu: Celo leto 35 din., pol leta 18 din., četrt leta 9 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 65 din. Inserati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravišтво sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Telefon interurban šte. 113.

STRAŽA

NEODVISEN POLITIČEN LIST ZA SLOVENSKO LJUDSTVO

Poštnina v državi SHS pavšalirana.

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravišтво je v Mariboru, Koroška cesta šte. 5. - Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprte reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban šte. 113.

9. šte. v.

Maribor, dne 23. januarja 1923.

Letnik XIV.

Sv. Oče Benedikt XV. umrl.

Sv. Oče je zatisnil svoje oči 22. januarja ob 6. uri zjutraj. Papež Benedikt XV. (Jakob Della Chiesa) je bil rojen 21. novembra 1854 v Pegli blizu Genove. Studiral je v Genovi, kjer je tudi dovršil pravne študije in postal doktor prava. Posvečen je bil za mašnika 21. decembra 1878, na kar je študiral na akademiji v Rimu štiri leta in postal doktor cerkvenega prava. Papež Leon XIII. ga je imenoval za svojega tajnika in ga je poslal v Madrid kot tajnika nunciature. Leta 1887 je prišel za tajnika k kardinalu Rampolli, ki je bil papežev državni tajnik. Pri Rampolli je postal tudi ravnatelj pisarne in je kot tak reševal diplomatske akte. Leta 1907 ga je imenoval Pij X. za škofa v Bologni. Leta 1914 je bil od Pija imenovan kardinalom in je 3. septembra istega leta kot kanonično najmlajši kardinal bil izvoljen za papeža.

Papež Benedikt XV. je imel plemenito srce za revne in uboge, katerim je daroval velike svote. Bil je papež miru. Med vojno je večkrat pozval vojskujoče se narode, da prekinajo nečloveško klanje in sklenejo mir. Ljudstva ga žal niso poslušala, zato pa je prišlo brezmejno gorje čez narode.

Med vojsko je Papež Benedikt XV. kazal veliko skrb za vojne vjetnike, za internirance in bolnike. Bil jim je pravi oče, ki ni skrbel samo za katoličane, temveč tudi za drugoverce. Za gladujočo Rusijo je povzdignil svoj glas v posebni okrožnici; dal zbirati za gladujoče, ter tudi sam daroval za nje 1 milijon lir.

Posebno skrb je imel pokojni papež za otroke, posebno za sirote v vojni padlih vojakov. Začel je posebno akcijo v ta namen in sam daroval kot prvi 100.000 lir. Nabralo se je za revne otroke 16 milijonov lir, druga zbirka se še nadaljuje.

Mi Slovenci smo mu dolžni posebno hvalo, ker se je zavzel za duhovščino in vernike v Istri in v Primorju, ter odkrito in odločno obsodil fašizem, ki je divjal proti našemu narodu.

Počivaj v miru, blago srce!

O delovanju rajnega papeža bomo spregovorili natančneje v prihodnji številki.

Današnji nacijonalizem.

Danes vlada nacionalni imperijalizem in ti siromak, ki si bil vedno zvest svoji narodnosti, mišljenju, jeziku, veri svojega rodu, ki se v tej zvestobi nisi plašil žrtv in trpljenja, ne boš tako lahko postal narodnjak in nacijonalist današnje dobe: današnji nacijonalizem te bo zavrgel, osuval, opljuval in celo poteptal, če nimaš čueta za imperijalizem ali če nisi v prvi vrsti imperijalist. Tisti, ki so bili vedno imperijalisti in če je tudi bil njihovemu narodu sovrazen imperijalizem na višku in oblasti, so danes — najboljši narodnjaki.

Ko so Francozi gospodarili v Sloveniji, so se njihovih generalov oklenili tisti naši veljaki, ki so prej naš narod z vso silo sukali proti Dunaju, ki so hoteli, da bo Slovenec skoz in skoz Avstrijanec, — in glej, zdaj so hoteli z isto, ali pa še več, vneto napraviti iz njega kar čez noč Francoze. Naši kmetje so dejali: gospod, to ne gre tako hitro, počakajte, da se sami zasučemo, sklonemo in okrenemo — in res ni šlo, Francoz je odšel, naš veljak je pa še vedno sukal našega kmeta, sedaj zopet proti Dunaju, — in narodnjak je ostal, najprej pod Avstrijo, potem pod Francozi in sedaj zopet pod Avstrijo, ker je pač vedno sukal uboge narodne slove, kakor je hotela slučajna oblast — kakor je hotel vladajoči imperijalizem.

Tustimo stare, vzemimo današnje narodnjake! Pred vojno, med vojno so sedeli mogočno in samozavestno v črno-zlatih uradih, bili so Slovenci, saj so s kmetom in delavcem govorili slovenski in včasih so celo kaj storili za „narodni blagor“, iz primerne razdalje seveda, — v uradu so pa ostali nemi in trdi hlapeci imperijalizma in celo svoje otroke, slovenski delavce in kmete, so vsovali z „seh“ mesto „š“, — ker jim je imperijalizem štel to v dobro. In danes, če prideš pred takega veljaka z listino katero ti je on sam sestavil, boš ozmerjan in opsovan kot — „nemčur“, ustvaritelj tvojih dokumentov in tvoje „nemčurske“ preteklosti je pa danes največji narodnjak, — ker je današnji jugoslovanski nacijonalizem — imperijalistični nacijonalizem.

Za vse, pa če so bili se taki hlapeci avstrijskega imperijalizma, je zgrajena danes široka pot nacijonalizma, ki vodi naravnost v Beograd. V imperijalistično-oblastni službi izvežbani gardisti in lakaji pridejo tja in že obvisi na njih oko pravega oblastnika, — zna presoditi in oceniti pravi material za svojo službo.

Primerov za to ne manjka. Fašistovske organizacije med študenti ter med navadno mularijo po dalmaških, hrvaških mestih in tudi že pri nas se sestavljajo iz divjakov, ki so izvrševali svoj divjaški, razgrajalski in razbijaški posel že pod nemško in pod italijansko zastavo, gonje proti muslimanom v Bosni vodijo ljudje, ki so sicer res Srbi, na žalost, bi lahko rekli, ki so pa bili popre, ravnotaki okrutneži in rablji avstrijskega režima, v južni Srbiji so se pravi „bugaraši“ skrili pod šajkačo državne službe in da jih ne bi zapazila poštna javnost, označujejo mirno in poštene ljudi za to, kar so oni sami, — in ker imajo popolnoma proste roke, so vrhli celo pokrajino v divji nered, v katerem je edino še mogoče, da se taki ljudje šopirijo kot „državotvorci in narodnjaki.“

Naš fašizem.

„Slob. Tribuna“ št. 86 kaže s svojim dopisom iz Dalmacije in sicer iz Murtera blizu Sibenika strašno sliko današnje razdivjanosti, v katero je na žalost zašla tudi vojska in žandarmerija. Evo, nekaj odlomkov iz tega dopisa: „Kakor v vsakem okraju, tako živi tudi v Murteru nekaj ljudi, ki nočejo delati, ki pa ljubijo vino. Veržniškim poslom pridejo večkrat v Zadar in tam vidijo, kako postopajo in lenuhi stopajo v italijanske fašistovske vrste, dobivajo lepo plačo in nima nobenega posla, razven kakega pretepa in prepira. Ko pa potem še slišijo, da se tudi pri nas v Splitu organizirajo podobni ljudje ter pod imenom „nacijonalisti“ nastopajo na enake načine, jim takoj šine misel v glavo, da bi bila tudi njim potrebna taka organizacija, ki zna pridobiti vina in denarja.“

S pomočjo nekih znanih splitskih akademikov se je res že pred meseci osnovala v Murteru fašistovska organizacija, pobrala je največje postopake in razgrajalce. Od tega časa se izživa mirni in delovni narod z grožnjami in terorjem. Kdor ne pije s temi fašisti, ta je protidržaven. Ko je prišla v Murter granična trupa (vojaška obmejna straža), so se je fašisti takoj oklenili in sedaj se zabavajo z njo skupaj v kasarni. Vojake so popolnoma zdvijali, večinoma so Rusi, ki naših razmerij malo ne poznajo, in tako so okrepili svoj teror. Če si zaželi po noči vina, vzamejo oboroženega vojaka, da vrže krčmarja iz postelje in zahteva pijače. Če se jim kak krčmar zameri, ga prisilijo, da zapre svojo krčmo. Če ima kak mešan goste, vdere tudi sredi noči v hišo fašistovska „kontrola“, ali jih pa na cesti napade.

Za občinskega upravitelja je bil od vlade postavljen neki bivši avstr. žandar, ki še sedaj pašuje ter se zlobno meza in reži v pričo vsega divjstva. On je s fašisti, fašisti pa z njim.

Narod ni vedel ne kod, ne kam, zato se je pa na Božič obrnil do par ošterih, domačih visokošolcev, ki so bili na počitnicah, in pa do župnika, naj jim za božjo voljo kot pametni ljudje javno raztolmačijo, kaj je danes država in kaj je protidržavno, oziroma, na kak način sme peščica ljudi maltretirati vse delavne sloje, češ, da so protidržavni.

Akademiki in župnik so izpolnili to željo. Vršilo se je javno zborovanje in tu se je narodu razlagal pom države, nacije in državne uprave s stališča seljaškega sveta. Na vlado se je poslal protestni brzojav radi zadnjih italijanskih izpačev, pela se je na rodna himna, klicalo „živijo!“ kralju, skratka, shod ni bil samo poučljiv, temveč tudi zelo patriotičen. Prebivalstvo se je mirno razšlo. — Fašiste je to vjezilo in istega večera so poslali iz vojaške kasarne dva svoja oborožena četa, ki sta najprej grozila in rogovilila po vasi, potem pa vdrila v župnikov dom. Tu je bilo k sreči nekaj seljakov, ki so ju razorožili. — Radi tega je započela prava kazenska ekspedicija od strani vsemogočnih fašistov. Enega seljaka, ki je bil pri o-

menjenem razoroženju prvih dveh fašistov so zalotili doma ter do gola izropali druge so iskali pri župniku in po gostilnah. V župnikov dom so celo vdrli vojaki s puškami in bombami in obrnili celo hišo narobe. Po gostilnah so stavliali ljudem nože na prsa, izpili veliko množino vina, plačali pa niti vinarja.

Krona vsega je pa to-le: Narod, razburjen, ogorčen, pošlje potom svojega vaškega zastopnika protest na okrajno glavarstvo — in glej, sredi noči že priteče o žandarji, ki pa s pomočjo istih fašistov, ki so dan popre, razgrajali, kratkomalo zapro vaškega zastopnika. Obenem so razgrajali po župnišču ter iskali študente, ki so govorili na Božič, češ, da so radičevci. Narod se pritožuje, prosi tu, prosi tam — vse zastonj, par divjakov divja po svoji prosti volji. Dopisnik pravi na koncu: „Samo močni narodovi jugoslovanski zavednost in rodoljubju se je zahvaliti, da narod ne izgubi zupanja v državo, kakor ga je že izgubil do vlade.“

Avtonomne dežele in njih premoženje.

Po prevratu oktobra 1918 je prenehala državna avstrijska oblast in avtonomne dežele s svojim upravnim aparatom so postale samostojne.

Deželni glavarji z deželnim zborom in odborom so postali dejansko vladarji svojih kronovin v smislu določil pragmatične sankcije. Tem je pristojalo zdaj odločevati, kaj naj se zgodi v prihodnje. Tako so dejansko nemške kronovine stare Avstrije napravile med seboj zvezno državo — republiko Nemško Avstrijo. Tudi za druge dežele je bila ta pot pravilna. Ti od ljudstva izvoljeni poslanci bi bili poklicani, da skupno določijo usodo teh pokrajin; ti so bili zakoniti posredovalci med poedinimi deželami in med novim tovarišem — kraljevino Srbijo. To se pa pri nas v Sloveniji ni izvršilo. Sestavili so medstransko vlado brez parlamenta; postavili poverjenike, ki niso bili od ljudstva izvoljeni, aparat avtonomne deželne uprave, ki je izvrstno deloval, in bi bil

še nadalje dobro služil in držal deželno premoženje skupaj, so razpustili. Za Stajersko bi bilo seveda treba upravo deliti po načelu samoodločbe narodov.

Slabi nasledki tega koraka so se kmalu začeli kazati zlasti na Kranjskem, kako je drugod v tem oziru, naj dobro poučeni morajo poročajo vašemu listu. Tako so posebno dragi inventar deželnega dvorca, ki je bil milijon ske vrednosti, ker ni bilo pravega gospodarja, raznesli na vse kraje, dežela pa ni dobila za to nobene odškodnine.

Sicer je ta narodna vlada v Ljubljani prenesla posle deželnega odbora neki komisiji, ki pa ni imela nikake izvrševalne oblasti in nobenih sredstev za upravo svojih agend; kajti odpravili so vse deželne davke in določili so le nekako miloščino za najnujnejše potrebe te komisije. Vse te usodne korake je napravila narodna vlada na svojo roko, ne da bi bila sklicala deželni zbor, kar bi se bilo lahko zgodilo.

Ali je vlada postavila tudi za druge dežele kake take komisije za upravo deželnega imetja, in kako usodo so imele, nam ni znano, vendar bi bilo potrebno, da se ta zadeva vsestransko pojasni, ker je postalo to vprašanje zrelo za rešitev.

Danes nimamo več narodne vlade za Slovenijo, ki je vsaj provizorno na domaščala avtonomno oblast, danes vodijo upravo Slovenije kraljevski uradniki, kot zastopniki centralne vlade, ki je postala absolutna gospodarina tega premoženja, ker je sama do ločila, da je ona prva in zadnja instanca v tem vprašanju. Ni čuda tedaj, da se kratkoma že govori o konfiskaciji tega premoženja za državo, če ne v celoti, vsaj deloma. Ali bodo pri takih razmerah ugovori kaj pomagali, je dvomljivo.

V tem zavoženem položaju je za nas edino veljavno določilo člena 208. sentžermenske mirovne pogodbe, ki pravi:

„Države, na katere se je prenesla kaka pokrajina bivše Avstrije, ali ki so nastale iz razpada te monarhije, dobijo vso imovino in vse imetje, ki je bilo last bivše ali sedanje avstrijske vlade in ki leže v teh pokrajinah. V smislu tega člena spada v imetje in last bivše ali sedanje avstrijske vlade: premoženje bivšega avstrijskega cesarstva, delež te države na skupni posesti avstro-ogrsko monarhije, vsa kronasta imovina, kakor tudi prvatno premoženje bivše avstro-ogrsko vladarske hiše. Na zunanji mej teh držav ležeče imetje in lastnino bivše ali sedanje avstrijske vlade ne smejo te države staviti nobenih zahtev.“ — Vrednost tega konfisciranega imetja določi reparacijska komisija in se vpiše v dobro avstrijski republiki.

Iz teh določil je razvidno, da država nima nobene pravice, da zasebnega imetja, pod katero spada tudi imetje bivših avtonomnih deželnih uprav, in da se to imetje, ker je preneseno poslovalni lastnik, mora upravljati ravno tako, kakor se upravlja imetje firme, če ta preneha. Tu je sedaj dvojno mogoče. Ali upravlja in končno likvidira imetnik tega premoženja sam, v našem slučaju bivši deželni zbor, ki lahko v to svrhu izvoli posebno komisijo, ali pa, če je imetje pasivno, po zakonu posebna komisija, ki jo določi sodišče. Ena je pa neovrgljiva, da so vse to premoženje pridobili edinole davkoplačevalci, in da je to last vseh davkoplačevalcev, in se mora le v interesu teh davkoplačevalcev uporabiti.

Po rapalskem dogovoru med našo državo in Italijo je določeno, da se bo imetje bivše dežele Kranjske delilo po razmerju teritorija te pokrajine na obe državi. V ta namen bo potreben poseben razgovor med našo državo in Italijo — in ne spada med vprašanja, ki jih bo reševati na konferenci v smislu določil člena 265. sentžermenske pogodbe med prizadetimi nasledstvenimi državami. — Material, ki bo potreben za ta posebni dogovor z Italijo, še ni zbran, ker se vlada s tem vprašanjem še ni bavila; to je njena naloga, ker je prevzela vse agende bivšega deželnega zbora. Opozoriti je pa treba, da se morajo tudi deliti dolgovi, če se že deli imetje. — Popolnoma istega značaja, kakor kranjsko vprašanje, je vprašanje de-

litve imetja in dolgov bivših kronovnih Stajerske in Koroške. Treba bi bilo posebnega dogovora med našo državo in Nem. Avstrijo, in enotnih načel pri reševanju teh vprašanj.

Sentžermenska pogodba (par. 208. odst. 7) ne določa družega, nego edino to, da se brez plačila prenese na nasledstvene države vsa posest in lastnina dežel, občin in drugih lokalnih avtonomnih uprav bivše avstro-ogrsko monarhije kakor tudi imetje in lastnina v Bosni-Hercegovini, ki ni bila last te monarhije. Opozorjamo le na zdravilišče Rogaška Slatina, ki je pripadalo deželi Stajerski. To posestvo ima vključene in kontokorentne dolgove in reprezentira veliko vrednost.

Kako naj uredimo sedaj to zavoženo vprašanje? Po našem mnenju ni za to poklicana centralna vlada. Ona naj ima samo nadzorstvo kot eksekutivna državna oblast, in mora dati na razpolago potrebna sredstva za upravo tega premoženja, ker je ukinila vse deželne avtonomne davke, in jih sedaj sama pobira. Ustanovi naj se zopet posebna komisija za Stajersko, Koroško in Kranjsko, ki ima ugotoviti premoženje teh kronovin, upravljati to premoženje brez odškodnine; da se odtujeno premoženje ali odvrne ali pa v denarju poplača. Glede na Kranjsko je vse pripravljeno, glede na Stajersko mora imeti likvidacijska komisija vse podatke, če še obstoji, glede na Koroško pa okr. glavarstvo v Slovenjgradu. Od deželnih odborov v Gradcu in Celovcu bo rekvirirani vse deželne račune za l. 1918, ki naj bi tvorili podlago za delitev imetja in dolgov Stajerske in Kranjske dežele.

Pri dolgovih bi bilo upoštevati le tiste dolgove, ki so bili ustavno odobreni, ne pa tudi dolgove, ki sta jih napravila oba deželna odbora na lastno odgovornost. Nasprotno bi tudi pri aktivah ne bilo upoštevati obveznic vojnih posojil, ki so se nabavile iz realizatov ustavno ne odobrenih dolgov.

Kako naj se sestavijo te komisije? Najbolj enostavna je pot, da bivši deželni poslanci iz teh kronovin volijo to komisijo. Koroška bi se morala priklopiti Stajerski ali Kranjski. Za te komisije se mora izdelati poseben statut, v katerem se določijo njih dolžnosti in pravice. Vlada mora pa z svojo avtoriteto varovati ugled te komisije. Prva naloga te komisije naj bi bila, da pregleda delovanje bivšega deželnega odbora na Kranjskem in izreče končno svoje mnenje o tem delovanju in si s tem ustvari temelj za svoje nadaljnje poslovanje. Ker deželna odbora za Stajersko v Gradcu in Celovcu za Koroško še funkcionirata, bi bilo le s tem stopiti v dogovor. Za Kranjsko ima pa tukajšnja vlada že obširno poročilo, a se ni nikdar bavila s tem poročilom. Ko je položen temelj, gre lahko delo komisije naprej, da ugotovi, kaj se more brez škode za splošne koristi prodati, da se plačajo obveznosti dežele. Vsa ostala imovina naj bi se upravljala in morebitni prebitki uporabljali za melioracijske ali druge občne koristne namene dotične dežele, dokler se končno ne reši, komu pripade to premoženje. — Po našem mnenju so davkoplačevalci teh avtonomnih dežel pravi lastniki tega premoženja in le-ti imajo po svojih izvoljenih poslancih pravico razpolagati s tem premoženjem.

Ker po mirovni pogodbi ni ta imovina last države, naj prepusti upravo onim faktorjem, ki so to poprej upravljali, sama pa naj obdrži kot državna oblast nadzorstvo, da se uprava ne zlorabi. Delovanje komisije pa lahko po svojem zastopniku kontrolira, kakor je to že vršila poprej v deželnih zborih in odborih. Morebiti bi bilo najbolj umestno, da se snidejo vsi bivši deželni poslanci na razgovor v tej zadevi!

Politični pregled.

KRALJEVINA SHS.

Dne 20. januarja je bila seja narodne skupščine posvečena interpelacijam. Govorniki posameznih klubov so ob tej priliki postavili na ministra za šume in na predsednika narodne skupščine razna vprašanja.

Novi zunanji minister dr. Momčilo Ninčič bo baje v kratkem odpotoval na Dunaj. Dunajski listi pišejo, da bo Ninčičev prihod na Dunaj velikega pomena za odnose med srednjeevropskimi državami.

V Jugoslovanskem klubu so razpravljali o stališču, ki naj ga v njem zastopane stranke zavzemajo napram državnemu proračunu. Razdelilo se je posameznim poslancem gradivo, ki ga imajo proučiti. V plenarni seji bo klub nato zavzel svoje stališče glede vladnega proračuna.

AVSTRIJA.

Prihodnji četrtek bo narodna skupščina glasovala o avstro-češki sporazumni pogodbi. Schobrov kabinet bo po glasovanju senata podal svojo demisijo. Novo vlado bo najbrže sestavil dr. Mayer.

NEMČIJA.

Socijalistični listi poročajo, da obstoja med železničarji gibanje, ki si išče izhoda v železničarskem štrajku. Zveza nemških železničarjev je sklenila, da je treba nemudoma proglasiti generalno stavko.

Kako gospodarimo?

Kam roma državni denar? Avtogaraža ministrstva saobračaja je bila ustanovljena leta 1919 v ta namen, da preskrbuje 93 ministrskih avtomobilov s potrebnim materialom kot: benzinom ter oljem in vrši tudi popravila teh avtomobilov. Ustanovitev te garaže se je utemeljevala z izgovorom, češ naš železniški promet se ni dovolj razvil ter urejen, radi tega dejstva rabijo posamezni ministri avtomobile, na katerih lahko frčijo iz kraja v kraj in se na licu mesta in hitro prepričajo o ljudskih potrebah ter željah. Za to leto je bilo izdanih za avtogaražo 7 milijonov dinarjev. Garažo je upravljalo železniško ministrstvo, dokler je niso porinili pod kontrolo strojnega oddeljenja istega ministrstva. A kljub tej kontroli nikakor niso prenehali tati vine raznega avtomobilnega materiala. Ker se tatvina ni manjšala, so začeli menjavati šele te garaže, in postavili so za predstojnika nekega Madžara, ki bi naj zavezal kradljivost, a brez uspeha. Zloraba in tatvina raznega materiala se je vedno bolj množila. Eden od uradnikov je točno s številkami obveščal strojno oddeljenje ministrstva o tatvinah v garaži. Oddeljenje pa, mesto da bi izročilo celo zadevo sodniji, je pognalo ovadbe med akte! Tat vidoč, kako ga ščitijo na višjem mestu, pobegne iz Beograda in čez leto dni ga najdemo v Obrenovcu kot kompanjona tovarne za izdelovanje je koles. Tudi to se je javilo ministrstvu, a prijavo so založili — ad acta! Kaj pomeni tako postopanje glede prijavljene tatvine? Na vsak način zasledujejo na višjih mestih cilj — rešitev lopova! Sodnija, ki je začela radi garažnih tatvin preiskavo, jo je prekinila, ker ministrsko oddeljenje ni kazalo za zadevo najmanjšega interesa. Da je temu res tako, nam pričajo trije akti glede teh tatvin, ki se nahajajo še danes v oddeljenju, a za njih rešitev ni nikdo vprašal že dve leti ne!

Sedaj pa — kininska afera. Za sprejem živine in drugega materiala, katerega nam izroča Nemčija na račun vojne odškodnine, je določena posebna glavna komisija v Beogradu. Člani te komisije dobivajo dnevničarje za svoje plače še 40 dinarjev. Razzun te beograjske komisije je še v Wiesbadenu posebna komisija, ki prevzema to nemško živino ter odškodnino ter jo pošilja v našo kraljevino. — Tudi ta komisija dobiva masne dnevničarje. Kako da delujejo te komisije, s katerimi si je g. minister Pucej žlahtu prvega kolena, smo že pisali — danes zopet samo en vzgled „vzornega“ poslovanja teh komisij. Kot reparacijsko blago iz Nemčije je dobila naša država 5 zabojev kinina, v skupnem iznosu 250 kg. Danes stane 1 kg kinina 250 francoskih frankov. Ta nemški kinin bi se naj bil razdelil na vojno in zdravstveno ministrstvo. Zaboji so bili naloženi v Regensburgu, kjer je sprejela naša komisija kinin, ga zabila v zaboje, ga zapečala in odpravila po Donavi proti Beogradu. Ko je pa odprla komisija glavnega sanitetnega skladišča v Zemunu te zaboje, da jih pregleda, je našla, da so

zaboji — prazni. Kinina ni bilo niti praška ne! Sedaj še ni dognano, kje je izginil kinin: ali takoj v Regensburgu, ali pa med potjo, ker reparacijsko blago rada spremljajo se posebne komisije!

Afera z vojaškimi čevlji. Sarajevski listi poročajo, da so oblasti te dni odkrile novo afero z vojaškim obuvanjem. V to afero je razen par oficirjev in podoficirjev zapletenih par uglednih trgovcev, ki so „kupovali“ in prodajali ukradeni vojaško blago. Naši čitatelji se iz takih poročil pač sami lahko prepričujejo o umestnosti naše ga grmenja proti korupciji.

Beleške.

Beograjski presbиро objavlja sledeče: „Nekateri listi so zadnje dni hoteli izkoristiti radostni dogodek v Sinaji in hoteli biti interesantni, so poročali s pomanjkanjem okusa in takta. Opozorjamo urednika, da se v lastnem interesu vzdržujejo objavljajta takih vesti.“ — Kaj takega pa še ne! — Presbиро je urad za izdajanje očiščjenih informacij in če misli, da je pri tem tudi nekak višji policijski vzgojevalni faktor, je to njegova stvar in pa tistih, ki iz njega črpajo svoj časnikarski material in svoje časnikarsko znanje. — Danes, ko so listi v glavnem ostro razdeljeni na ene, ki so gneteli okrog presbіroja in raznih dispozijskih fondov, in na druge, ki so samostojni ter se tudi po načinu in tonu poročevanja ostro razločujejo od prvih. Če deli šel presbіroja ali pa sama vlada skozi njega termine, potem jih naj deli listom okrog presbіroja in fonov, napram drugim pa ni potrebno, da si lasti nekako vzgojevalno ingerenco. — Sicer pa, kdo je zakrivil v tem slučaju razne netaktnosti in osladnosti? Nikdo drugi, kot listi okrog presbіroja in njegov šel sam, ki tudi sodeluje pri „Tribuni.“ Ti listi nas z vso silo tiščijo v hiperlojalno dobo Serenissimusa, ubijajo srbski demokracizem, ki se je pred vojno začel lepo razvijati, ter tlačijo javno življenje cele države k tlom nekdanje avstrofeudalnosti in Obrenovičeve, na zunanji sijajne, na znotraj pa gnile in spletkarske dvorjansčine — torej v vsakemu demokratizmu nasprotujočo dobo pred letom 1903. — Presbиро s svojim šefom in vlada bi morala vendar kontrolirati vse vesti in vsa poročila, ki so trpela na pomanjkanju takta, ali ki so bila s svojo osladnostjo in pretiranostjo v kvar toliko povdarjenega demokracizma. To se ni storilo, izdal se je ferman na vse, na tiste, ki so začeli in na tiste, ki so to že davno obsojali. — To je zelo enostavno, ni pa pametno in pravično. Kaj res ne ve šel presbіroja, da so ravno beograjski listi kakor vrabci na strehi vzdignili strašen šunder hiperlojalnih in neokusnih poročil. Enim je donešen Temešvar kot poročni dar, drugim so vsa balkanska vprašanja rešena, tretjim so bili Rumuni od pamtikeva naši najboljši prijatelji itd. — nepregledna vrsta samih političnih bedarij, ki so pa vrhu vsega še prepletene s pravimi babjim besedičenjem in raznimi „intimnimi razgovori“, v katerih je bil zlasti „Balkan“ nedosegljivo „avtentičen in točen.“ Evo, tu je tista nedosiojna in škodljiva brbljavost!

„Kriv je g. Pašić.“ Beograjski „Balkan“ se je pred par dnevi s tulminantnim uvodnikom pod gornjim zaglavjem zagnal v g. Pašića. „Balkan“ pravi, da je Pašić zakrivil vse zlo v naši državi. Sklepoma pa piše: „Nacija je sita gnolosti g. Pašića.“ Ona gleda v njegovi osebi glavnega krivca vsega hudega. V interesu g. Pašića je, da čimprej vrže to krivico raz sebe! In nič več! Smešno! G. Pašić ima interese... Potemtakem je „Balkan“ oprostil g. Pašiću vso krivico... Vrana vrani...

Ubogi centralisti! Malo jih je in pri ustoličenju svojih oblasti se bodo najbrž potokli med seboj. Posebno vrča je peščica črnogorskih centralistov, ves čas se že pripravljajo in to od dneva do dneva hujše, kje naj bo sedež črnogorske ali zetske oblasti: ali na Cetinju ali v Podgorici. Vse tradicijske, kulturne, ekonomske in bogznan kakšne razloge so že obrali, nehati pa noče ne ena, ne druga skupina. — Sedaj pa, da bo stvar še težja, se je oglasilo nekaj centralistov iz Nikšića ki pravijo: „Ne Cetinje, ne Podgorica“

Nikšić mora biti sedež oblasti, ker je zgodovinsko, kulturno, ekonomsko d. . . ista pesem, kot poprej na dveh straneh. Kaj bo sedaj, bogzna, Cetinje ne odneha, Podgorica ne odneha, Nikšić ne odneha, kdo naj sedaj odloži in kdo naj deli!

Na poglavje o enakopravnosti. Naj ovejša številka „Vojnega službenega lista“ objavlja ukaze o povišanju nekaj stotin rezervnih častnikov, med katerimi so pa izključno sami Srbijanci, ki so služili v bivši kraljevi srbski vojski. Med temi povišanji ni niti enega rezervnega oficirja prečana iz novoosvojenih in odrešenih krajev, asi so tudi ti stotniki in izpolnili vse redpise glede napredovanja. Vsi rezervni oficirji iz novoosvojenih krajev so prosili za povišek čina, kakor je bilo odredeno po razglasu vojnega ministrstva, in kakor to ukazuje zakon o ustroju vojske iz leta 1904. Paendar se ministristvo na prečane niti zrla ni. Niti jedni prošnji ni ugodelo! Mladi bratje srbske narodnosti, katerih jih mnogo ni končalo niti ljudske šole, so povišani. Mislimo, da tej beležki ni potreben komentar!

Prečanom nikakšnih ugodnosti! Poga načela se je najbrže oprijelo ministarstvo pošta in telegrafa, ker je razveljavilo naredbo, ki je oproščala vojaške pisemske poštnine. Udarce je deljal sinovom prečanskega sveta. Srbijanci so večinoma nepismeni in bi je itak ne posluževali ponujene ugodnosti v toliki meri, kakor prečani, ki niso odplačali svojih taks za „oslobojenje“ . . .

Meni globa, tebi roba! Blagopojnojnemu sodišču za pohijanje draginje, posvečuje „Hrvat“ tole v spomin: Advokati so imeli polne roke dela — a dobro so zaslužili. — Eto n. pr. trgovec iz province je obsojen na 50 tisoč kron globe in konfiskacije blaga. Pritožuje se in moleduje, pa vse nastonj. Naposled si domisli, da ni bilo dobro najti človeka, dobro poučenega v paragrafih in v vsem, ki ni očel vsaj blago, če že vrag nese globo — in tako mu pada na um advokat v Sarajevu, spreten, zelo ugleten, vpliven tako, da je postal celo narodni poslanec. — To pomisli, sklepe in že je na potu. Pot ga vodi naravnost pred narodno skupščino v Beogradu. Tu pove slugi svoje želje sluga steče k advokatu — poslancu, ta ga „mumno želi nekaj gospod“. — Advokat gre takoj iz svojega kluba, da vidi, kdo da je. Trgovec nima niti časa, da bi se pošteno in spodobno predstavil, advokat pravi: „Hitro povejte, imam malo časa!“ — Trgovec res hitro pove in razloži svoje težave, advokat poslancu pa še hitrejšo odgovori: „Meni globa, tebi roba! Ali si zadovoljen?“ — Trgovec je zadovoljen, advokat je zadovoljen, prvi je rešil blago, drugi pa v par minutah zaslužil 50.000 K. Sam pri sebi se smeje in hodi zopet k poslaniškem klubu, da se mu pa, da čuje za svojim hrbtom globok vzdihljaj: „Ah, ta hiša se je že davno spremenila v veliko advokatsko pisarno, za katero se pa ne da najti nobeni davki“ . . .

Onevne novice.

Pozor! Vsi naročniki, ki imajo „Stražo“ plačano do 1. ali 15. februarja so dobili danes na ovitek moder križ in položnico. Drugim naročnikom, ki še za leto 1922 niso nobene naročnine plačali, pa se bode list koncem tega meseca ustavil. — S tem preveda ne preneha obveznost, da zaostali dolg plačajo. Naročnina na leto se vedno plačuje naprej! Upravištvu „Straže“.

Papež na smrtni postelji. Nas papež Benedikt XV. se je dne 27. decembra m. l. obcutno prehladil, ko je godaj zjutraj maševal v cerkvi Santa Maria. Od tega časa je začel močno kašljati in si ni več opomogel, da pravno je šele nehal z delom pred ločnim tednom Dne 12. t. m. se je pridružil kašlju občutna influenza, ki je visokega bolnika tako oslabila, da ni več upanja, da sploh okreva. — Vse evropske države si puste po svojih poslanikih informirati o poteku papeževе bolezni celo Karel. Nemški domeni urad je že bil razširil vest, da papež dne 21. t. m. umrl, kar se je šlo že razglasilo po Ljubljani, pa ni do časa, ko to pišemo. Iz Vatikana

na pač poročajo, da je nastopila pri papežu dne 21. t. m. agonija.

Umrl je župnik Sijaneč. Pogreb se vrši v četrtek 26. januarja. R. i. p.

„Pismo iz Slovenačke“ prinaša beograjski list „Vreme“ št. 30 v tipičnem duhu in stilu beograjske čaršije. „Pismo“, nosi naslov „iz zemlje cerkev in križev“, pisano je pa tako, kot bi ti napisal „pismo iz Tirola“, če si se samo enkrat vozil iz Inomosta ter med vožnjo opazoval dva Tirolca, rečimo enega s krofom, drugega brez njega, ali enega s hribov, drugega iz mesta. Ti, če imaš dar opazovanja, bi na vse zadnje še dobro opisal, zadel bi to ali ono psihološko črto, Beogradjanin pa ni opazoval, menda je nekje v kavarni izteknil, da so v Slovenački kraj naprednjaki in klerikalci, da je nepomirljivi boj po nepretrgani tradiciji, med tema dvema taborima. Pisec je zdrdral vse, kar bi lahko povedal vsak današnji „naprednjak“, kako delajo klerikalci na vse kriplje, kako se pa v zadnjem času nagiblje na napredno stran. Samo nekaj mu je ušlo, kar „naprednjaki“ tako skrbno zakrivajo. Kot steber „naprednjaštva“ navaja demokrate in njim „sorodne male grupe“. Pravi, da je ta tabor manj aktiven, da mu je pa najmočnejša in najvplivnejša organizacija — Sokol. — Beogradjanin se je informiral tudi o klerikalnih listih. Ali je imel lažnjivca za informatorja, ali je pa poslušal samo površno, z enim ušesom, češ, dobro, sve znano, — potem pa piše tako po svoje, približno — v Beogradu menda temu pravijo: širokopotezno — laž sem, laž tja, samo da se piše, mi spadamo k „ugledni štampi“ in zato je pravilno in ugledno, kar pišemo. O „Novem času“ pravi, da je „nemogoča kombinacija katoliške ideje s čistim boljševizmom“, nam pa podtika, da smo enkrat proti vojski, ko je prišel Karl pa da smo se zbal, ter pisali: „marširajmo, marširajmo!“ — To je lep znak vestnosti in poštenosti tega pisma. Pri nas vsak drugi, ki količkaj zasleduje dnevna glasila, še sedaj ve, kdo je klical: marširajmo. — Beogradjanin je o tem gotovo tudi čul zvoniti, pa ker se mu zdi primerno in politično, nam to jemstveno, brez pisma piše o nas beograjska čaršija, vseh pomislekov podtakne. — Taka povemo odkrito, da kaj boljšega tudi nismo pričakovali.

Jako dobro, — če le sam sebi — verjame. V jezi so eni besni, a drugi smešni. Smešno togoto gleda človek v časih z užitek in tudi jezikovo besečenje ima po svoji smešnosti nekaj vrednosti. V pravi smešni jezi zmerja mitroviška „Srbija“ celo opozicijo in za primer navajamo tole: „Program teh zastrupljenih šovenov, bigotstov, klerikalcev, renegatov, teh servilnih monarhistov, ki so se pa zdaj na novo izlegli kot republikanci in komunisti, je antidržaven in antidinastičen.“ — Eto, Srbi, kaj ste dočakali! Eto, Srbije, brate, kako te je udaril jednokrvni brat Hrvat, hudo te je udaril, zato ker postopáš z njim kot rojenim bratom in zato, ker si ga seznanil s kulturnim svetom!“ — Pravijo, da je „Srbija“ — radikalno glasilo, če je to res, potem uboga stranka, ki favorizira take gorostasnosti.

Kdo je bil doslej naš najboljši prometni minister? Na to vprašanje je odgovoril Protić v zbornici z besedami: Nobeden iz med ministrov za promet ni bil boljši, kakor dr. Korošec.

Gg. pri „Napreju“. Ne izgubljajte natančno preračunanih minut z menoj, ko sem že enkrat rekel, da mi je premašenkost bezati v žalostne kupčke vaših lokalnih soc. patrijotskih neseh in ko sem vrh tega še bolan ležal doma, ko je nekdo pral vašo županijo. Skorci, ki vam pojejo „alles ist hin“, so tudi drugod, največ jih bo pa pod vašim razdrapanim krovom. — Tone Gmajner.

Novi parlamentarni klub. Med poslanci, ki ne pripadajo nobeni politični skupini, se je pojavila tendence združiti v en klub, ki ne bi imel političnega značaja. V to jih silijo tehnični razlogi. Če so združeni v klub, lahko večkrat govorijo, ker imajo za ledje. Govori se, da bi v ta klub poleg narodnih socialistov vstopila tudi Stojan Protić in dr. Momčilo Ivanič.

Bosanski radikali snujejo svojo stranko. Bosanski radikali so ustanovili svojo stranko. Od narodnih poslancev so pristopili k stranki: dr.

Srškič, dr. Andrič, Lazarevič, in Kobasica. Program te nove stranke je: radikalna rešitev agrarnega vprašanja in boj proti muslimanom! Vzrok da se je osnovala ta nova stranka ni tolikanj v nesoglasju z radikalno stranko, ampak v odnošajih muslimanov do vlade.

Stedljivost je dokazala naša beograjska vlada pri našem gospodu pokrajinskem namestniku. Kakor znano je g. namestnik Hribar prepotoval — ne, prevozil celo Slovenijo v posebno eksodnem uniformi v imenu pravice. Na tem potovanju je po stari prvaški navadi s svojimi prijatelji, znanci in dostojanstveniki obhajal oficijelne pojedine večjega in manjšega obsega, kakšen je pač bil kraj, katerega je osrečit s svojim obiskom v imenu pravice. Ko je temeljito spoznal slovensko jed in pijačo, je poslal debele račune v Beograd s prošnjo, naj se poravnajo izdatki za njegove državotvorne pojedine iz državne blagajne na račun vseh, ne oziraje se na razliko med onimi, ki so se udeležili Hribarjevih obedov ter večerij ali ne. Ko pa so v Beogradu videli te številke Hribarjeve prvaške razsipnosti, so rekli: Jok! G. namestniku se ustavi tako dolgo mesečna plača, dokler ne bodo na ta način poravnani vsi izdatki za njegov pohod po Sloveniji, ki se je vršil v imenu pravice, a na domnevani račun davkoplačevalcev. Beograd je ravnal enkrat stedljivo, a gosp. pravice Hribar ne bo menda nikdar več razžal po Sloveniji v upu gostij na državne stroške. Z uniformo in poedinami v imenu pravice ima g. kraljevi namestnik bridke izkušnje v časih vedno rastoče draginje. V Beogradu so včasih le hudomušni, celo s častiljivostjo kraljevega namestnika so se poigravali.

Zupanskega tečaja v Mariboru se je dne 22. januarja udeležilo nad 150 županov in članov občinskih odborov. Tečaj je otvoril prof. Vesenjak, vodil ga je župan in predsednik Okrožne županske zveze Ivo Urbas. Predavali so: vladni tajnik Kristan, okr. glavar Logar iz Ljubljane, dr. Leskovar, posestnik Supanč, prof. Vesenjak in poslanec Zebot. Tečaj je trajal od 9. do 3. ure popoldne. Ob začetku tečaja je prav iskreno pozdravil tovariše-župane mestni župan gospod Grčar.

Prometna konferenca v Gradcu. Dne 18. t. m. je započela prometna konferenca pod predsedstvom legacijskega svetnika dr. Lukasa svoje delovanje z meritorno razpravo. Najprej so posamezni delegati prečitali svoje ekspozice. Avstrijski ekspozej sprejema načelno popolnoma svobodno potovanje brez potnih listov in vizumov! Zahteva se pa reciprociteta in omejitve nekaterih vzhodnih držav, za katere bi morali potni listi ostati še nadalje v veljavi. Če bi popolna svoboda potovanja ne bila sprejemljiva, zastopa Avstrija skrajno stališče liberalnosti. Avstrija je pariške zaključke sprejela ter jih je izvedla napram vsem državam. Avstrija ne zahteva, da se mora prosilec osebno javljati v uradih za izdajanje potnih listov. Avstrija želi, da pooblastijo vse vlade svoje zastopnike, ki bi potem lahko v lastnem delokrogu izdajali potna dovoljenja. Ekspozej italijanske, čehoslovaške in madžarske delegacije se suče večinoma okoli pariških sklepov. Te sklepe, ki vsebujejo razne potne olajšave odklanja edino poljski ekspozej. Poljska vlada se protivi pariškim sklepom in s tem onemogočuje enotnost vseh držav, zastopanih na graški konferenci. Predsednik konference je opozoril poljskega delegata na to dejstvo in na okolnost, da je poljski delegat na konferenci v Portorože zavzel povsem drugačno stališče in da je s podpisal zapisnik o pozivu na graško konferenco. Dr. Lukas je zahteval poljskega delegata, naj zahteva od svoje vlade natančnejših instrukcij, sicer bi padla na Poljsko krivda, da v Gradcu ne pride do sporazuma. Jugoslovanski delegat ni objavil nikakšnega ekspozēja. Nato se je konferenca bavila s posameznimi točkami pariške resolucije. — Listi poročajo, da poteka delo graške konference zelo povoljno in da je upati, da bodo delegacije sprejele pariško resolucijo. Na pritisk Jugoslavije je poslala tudi Rumunija svojega delegata.

Naš promet pred katastrofo! „Jutarnji list“ poroča iz Beograda: Sekcija finančnega odbora za promet uvideva, da proti našemu „saobračanju“ polom; samo za premog in olje porabijo državne železnice 240 milijonov dinarjev. Sekcija je mnenja, da se mora posojilo predvsem uporabiti za popraviljanje in zboljšanje prometnih naprav. Na zgradbo novih prog ni misliti . . . Visokoleteči načrti naših gg. vladincev se razbijajo ob pregrešni razsipnosti državnega blagajnika. Koliko so skovikali vladni listi in cunjece o gradbi novih železnic! Danes pa vladni gospodje pri praznih državnih kasah uvidevajo, da bo posojilo komaj zadostovalo za popravilo lokomotiv, vagonov in že obstoječih prog . . .

Naš promet. Razni listi iz Srbije poročajo o obupnem stanju železniškega prometa v južni Srbiji. Najhuje je to, da ni mogoče povrniti, kar je že doslej radi tega propadlo pri industriji in trgovini in kaj še le bo! Podetniki gledajo pred seboj dobo propada. Od Niša naprej vozi zdaj pa zdaj kak voz proti Vranji in Skoplju, celi kompleksi potnih vlakov se odpovedujejo, tudi tovarni izostajajo in blago v ogromnih množinah se kvari po vagonih, postajah in magacinih. „Beograjski Dnevnik“ vali krivdo na železniško direkcijo v Nišu.

Poročil se je v Središču g. Matija Trstenjak z Ivano Zadravec, rojeno Ivanuša. Obilo sreče in blagoslova!

V Beogradu so zaprte vse ljudske in srednje šole radi desinfekcije šolskih prostorov. V Beogradu je bilo v zadnjem času veliko nalezljivih bolezni.

Civilna lista. Po beograjski „Samoupravi“ so prinašali listi vest, da je kralj odklonil od vlade pripravljen predlog o povišanju civilne liste na 3 milijone dinarjev z ozirom na potrebno stedljivost v državnem gospodarstvu, pozabili so pa beležiti „izpravku“, katero je prinesla „Samouprava“ v eni od prihodnjih števil. Tu pravi, da se ji je vest vrnila na neobasnen način ter ne izhaja ne od redakcije, ne od dopisnikov, zato se izključuje. — Torej s štedenjem pri civilni listi ne bo nič!

Velikanske tatvine valut na progi Beograd-Bosanski Brod. Iz Beograda poročajo: Pred par dnevi se je v Natalincih, središču lepeničkega sreza, nenadoma pojavil neki Milutin Stanojlovič, bivši poštar na beograjski železniški postaji. Pripeljal se je iz Beograda z avtomobilom. Za avtomobil je plačal 3500 dinarjev. Seljakom je pripovedoval o svojem potovanju v Anglijo in Ameriko ter o ogromnih poslih, ki ga še čakajo. Medtem je pa srezki načelnik doznal za razsipno življenje mladega Stanojloviča. Pozval ga je v svrhu zasliševanja k sebi. Stanojlovič je bil tako trdovraten, da ni hotel dati pravega odgovora. Srezki načelnik je takoj oddal hišno preiskavo. Oblast je našla v Stanojlovičevem stanovanju 566.800 dinarjev, 143 angleških funtov sterlingov, 20 angleških pol-gvinej v zlatu, 155 turških zlatih lir, 1 franc napoleon, 2 nemška napoleona, 20 švedskih napoleonov, 43 carskih dukatov iz 17 tisoč ruskih rubljev. Stanojlovič je pri znal, da je v „kompaniji“ s poštarjem Cedomirom Stefanovićem kradel vse omenjene valute iz denarnih pisem, ki so bila odposlana na progi Beograd-Bosanski Brod. Tatvine sta izvrševala v razdobju 4-5 tednov. Pri Stefanoviću je beograjska policija našla še tudi 632.515 dinarjev. Set javne sigurnosti v Beogradu Nikolič je uvedel obsežno in energično „istrago“.

Priporočljiva asistentka. Asistentka državnega rudokopa „Kreka“ (Tuzla v Bosni) je izginila s 500 tisoči kronami. Piše so ta gospodična Stefanija Grubešić.

Grški židje v Južni Srbiji. Po končani svetovni vojni se je mnogo grških židov preselilo v ozemlje Južne Srbije. Razumljivo je, da se bavijo izključno s trgovino. Moč in ugled teh ljudi sta tako velika, da izgleda, da so oni pravi gospodarji Južne Srbije. Razmnožujejo se kakor uši. Največ jih prihaja iz Soluna. Beograjsko „Vreme“ pravi, da je dobilo vse trgovsko življenje od Skoplja do zadnjega kotička Makedonije čitufski značaj. — „Vreme“ piše: „Zanimivo je, kako podpirajo naše oblasti ta židovski ele-“

ment, ki izkorišča nevednost makedonskega prebivalstva. Policijska, davčna oblast, železniška oblast, vse gre grškemu čifutu na roke. Domači trgovci, ki se opirajo na svojo tradicionalno solidnost, pa komaj životarijo. Isto je s stanovanji. Dočim se stiskajo družine javnih in državnih uslužbencev po vagonih in morajo biti srečni, če se štirin, petim osebam nakaže kaka smrdljiva in nezdruživa luknja, stanujejo grški „jevreji“ v najlepših, najobsežnejših zgradbah modernega skopskega predmestja! In tako se po greza naše dobro ljudstvo v tem kotu države v smrdljivo lužo gospodarske odvisnosti od teh parazitov, ki mu sistematično izsesavajo življenjske sokove. Ko bi belgrajski poročilari imeli vsaj nekoliko vesti in lubezni do trpečega ljudstva, bi lahko mnogo storili za omejevanje židovske nevarnosti. Toda tamkajšnje uradništvo je korupcija že tako zastarala, da jo slovenski židje izkoriščajo na vse mogoče načine.

Za naše kraje redke lovski plen. Od Sv. Marjete pri Moškanjcih nam poročajo: V Placaroveh je ta dni ustrelil g. Mikl labuda, ki se je pomikal med domače gosi in rae ter plaval z njimi po potoku. Labud je velik in meri razproštrani peruti nad dva metra. Lovci pravijo, da je ta ptič pobegnil iz kacega grobovskega ogrskega ribnika. G. Mikl je dal labudja v Maribor nagačiti. Nagačenega ptiča bodo pokazali mariborskim šolarjem, potem pa pride v Miklov zasebni muzej.

Petdinarski bankovec. Finančna (deželna) blagajna in vsi davčni uradi morajo sprejemati petdinarske bankovce. Tako javlja ljubljanska finančna delegacija, ker se je raznesla vest, da državni uradi ne bodo več sprejemali teh bankovcev radi falzifikatov, ki so se pojavili. Pač pa se bodo te bankovce potegnili v najkrajšem času iz prometa.

Iz Ptuj.

Naplesali se bomo v Ptuj v letošnjem predpustu dovolj: Dne 1. februarja priredijo demokrate svoj zabaven večer, ki bo „na živahneši“ večer letošnje seziže, kakor pravi „Ptujski list“. Dne 11. februarja bo športni klub priredil športno veselico, pri kateri bo igrala železničarska godba iz Maribora. Tudi socialisti ne bodo zaostali. Imamo tudi „strokovne“ plesse. Usnjari so ga že imeli. Sedaj pridejo menda na vrsto advokati, ki bodo baje priredili advokatski ples. Advokatov je namreč vsaj toliko, kakor usnjarijev.

Nova metla dobro pometa. Župan je razglasil, da se ne smejo izprehajati kokoši po ptujskih ulicah, kakor dosedaj, da morajo biti trotoarji pomeženi, da se mora snega odpraviti, da se pri oknih ne sme prah iztresati — kar je že „Straža“ grajala itd. Po našem Ptujju se opaža vsled tega živahno gibanje. Vsak pometa pred svojim pragom, vsak kida sneg in ga vozi v Dravo. Nismo verjeli, da tiči v Ptujjanih toliko solidne discipline. Le tako naprej!

G. župan sprejema stranke vsak dan od 10. do 11. ure.

Občinska seja se je vršila dne 18. t. m. Bila je jako burna.

Na naslov „ptujskega okrajnega glavarstva. Poleg ptujskega okrajnega glavarja, je še pri glavarstvu več druge gospode, ki je zrela za arnautsko Piškopojo. Med gospodo, ki se razna po ujedinenem receptu: ima vremena!, spada tudi g. okrajni zdravnik dr. Vrečko. Našemu županu v Murencih je zbolela dne 7. t. m. 7letna hčerka, dne 9. t. m. 2letni sinček, a dne 10. t. m. pa 4letna hčerka. V sled širjenja bolezni je dognal župan sam, da gre za nalezljivost. Podal se je 11. t. m. na Ptuj k okrajnemu zdravniku dr. Vrečko s prošnjo, da pride ter da konstatira bolezen. Dr. Vrečko pa odpravi župana, češ, naj naznani bolezen uradno na glavarstvo; potem bo že odredil potrebno. Dne 12. t. m. gre g. župan k dr. Jenku na Ptuj, ki ga pa zopet pošlje k okrajnemu zdravniku. Župan jadicuje dr. Vrečko o opasnem zdravstvenem stanju svojih otrok ter ga prosi, naj vendar le nekaj ukrepe. G. „dobri“ doktor premišljuje in ga odpravi, ker danes zopet nimata časa.

ampak šele prihodnji teden kje v torek ali sredo. In res, dne 18. t. m. je priguncal g. okrajni zdravnik v Murence, ugotovil je skrlatico, za katero je umrla 4letna hčerka dne 13. t. m. Očeta je pa potolažil, češ, še pri življenju ostalima in bolnima otrokoma pa bo morda že postalo boljše. Po tej konstataciji se je g. doktor poklonil in odšel, ne da bi imenoval kako zdravilo. Pač — nasvetoval je toplo kopel. Podaniki ptujskega okrajnega glavarstva se že dolgo vprašujejo — čemu neki plačujejo občine 3% za okrajnega zdravnika? Razmere pri okrajnem glavarstvu na Ptujju se počasi balkanizirajo (Op. ur.) Seve, sedaj po preiskavi radi zgorajnega slučaja in mož ljudskih pravic pokrajinski namestnik g. Hribar bo ugotovil v Pirkmajerjevem kraljestvu najlepši red in točnost!

Ptujski meroizkusni urad. Z novim letom je dobil tukašnji meroizkusni urad, da starih uradnih žigov ne sme več uporabljati pri sodih, ki se pripeljejo po novem letu na meroizkusni urad marveč je uporabiti novi žig, katerega pa tukašnji meroizkusni urad do danes še ni prejel. Mali vinotrčci in posestniki pripeljejo po več ur daleč sode na meroizkus in ker urad nima novega žiga, starega pa na sod vžgati ne sme, morajo ljudje posodo tam pustiti, ali pa domov voziti in ko pridejo drugi s sodi je ravno isto. Lastnik si mora posodo zopet domov odpeljati, ne da bi bila zmerjena. Ker pa to čakanje na novi žig mnogo časa, kar je pa še večja važnost, mnogo denarja stane, bi bilo želeli, da na meroizkusnem mestu prekrbijo, da dobijo meroizkusni urad novi žig, ker krivda zadene ono mesto, ki daje nalog tukašnjemu uradu. — Kako pridejo ljudje do tega, da morajo plačati visoko pristojbino za meroizkus in ničesar ne opravijo. Napravi naj se torej red. Več prizadetih posestnikov.

Iz Maribora.

Carinska „diktatura.“ Nobena — „diktatura proletarijata“ in nobena vojaška diktatura ni tako neznosna, tako nesramna, cinčna in brezobzirna, kakor — carinska. V noči od 19. na 20. t. m., ob 2. uri, se je na mariborskem kolodvoru dogodil incident, ki dokazuje, da živimo v obžalovanja vredni deželi, nad katero vihtijo zeleno uniformirani šarlatani svoje nagačke. Ekspresni vlak Dunaj—Belgrad je prišel ob 1. uri 35 min. v postajo. Po določilih obratnega ravnanja v Ljubljani ne sme v Mariboru v ta vlak nikdo vstopiti. Carinski uradnik Bureš je hotel v svoji ključavnosti na vsak način spraviti v ta vlak nekega svojega prijatelja. Blagajnik se je opiral na predpis in ni izdal voznega listka. Bureš je pričel besniti. Navsezadnje je železniško osebje in uradnike prisilil, da so morali njegovega prijatelja spustiti na vlak. Pri tem se je Bureš napram uradnikom porogljivo izrazil: „Če hočem, lahko ustavim ta vlak tudi na prosti progi in vsikdar, kadar se mi poljubi!“ Tako je morala železniška oblast kapitulirati pred oholim ošabnežem v carinski uniformi! Ali ni to anarhija, ki podira avtoriteto naših oblasti? Kdo bo napravil diktaturi carinskih uradnikov enkrat za vselej potreben konec? Kdo bo jamčil za stotine potnikov, ki bi lahko prišli vsled megalomanskega poslopanja takega brezvestneža ob življenje? Tak norec bi res lahko ustavil sredi proge vlak. Kdo pa bo ustavil tistega, ki bi lahko pridiral v njega in s tem uničil življenje nedolžnih ljudi? Carinske „diktature“ mora biti konec!

Obrtna zveza ima v sredo, 25. t. m. zvečer ob 8. uri v dvorani mojstrskega društva (Vetrinjski dvor) odborovo sejo, združeno z običajnim tedenskim sestankom. Clani vabljene. Odborniki in zaupniki naj prinesejo seboj nabiralne pole s seznami članov. Pokrajinsko obrtno razstavo bodo uprizarili v letu 1922 v Mariboru. — Slovensko obrtno društvo sklicuje za dne 23. januarja zvečer v gostilno „Maribor“ širšo odborovo sejo.

Poročil se je včeraj v magalenški cerkvi g. Adolf Urban, trgovec na Pobrežki cesti, z gđc. Miro Znidar,

posestnikovo hčerko iz Pobrežja. Pri ljubljenski parni obilo sreče!

Pogreb ključavničarskega mojstra Ivana Temerla je bil včeraj veličasten znak, kako je bil rajni v Mariboru priljubljen. Rajnega je spremljalo na zadnji poti več stotin tovarišev obrtnikov. Temerl je bil zelo priden obrtnik. Ustvaril je v Mariboru avtogenično varilnico železa. Temerl je opetovanokrat v Cirilovi liskavni s svojo znanostjo pomagal pri popravilu strojev. Može je bil, dasiravno je prepotoval veliko sveta, zvest katoličan. S ponosom je povdarjal, da je član —

kat. mojstrskega društva. Rajni Ivan je bil močan mož. Lotila se ga je takozvana „španska hripa“ in podlegel ji je v najlepši moški dobi. Vrlemu možu svetila nebeska luč!

Umrl je v Pobrežju posestnik Jakob Riedl, znan kot voznik kremenca na okrajne ceste. G. Riedl je dolga leta vozil gramoz na večino okrajnih cest mariborskega okraja. N. p. v. m. „Straža“ stane na mesec 3 din., četrtletno 9 din., polletno 18 din., letno 33 din. Za inozemstvo: četrtletno 17 din., polletno 33 din., letno 60 din.

MALI OGLASI:

Išče se par srednjetežkih konj. JUG, Aleksandrova cesta 71, Maribor. 1—4 39

Trgovina s papirjem na veliko išče

v papirnati stroki

izveščano pisarniško moč. Ponudbe pod Ljubljano, poštni predal 155. 2—3 32

Žepne ure precizijske in stenske popravljaja najsolidnejše tvrdka R. Bizjak, Maribor, Gosposka ulica šte. 16. 3—30

Litografija in kamenotiskarna LEON SLANIČ

MARIBOR, Vojašniška ulica šte. 10 se priporoča v naročila za vsa v to stroko spadajoča dela, pri katerih bode najreelnejše in po najnižjih cenah. Tam se sprejme tudi učence.

DOBRO IN POCENI

kupite edino pri tvrdki

Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2.

Zimsko perilo, obleke, klobuke, črevlje, dežnike, copate, nogavice ter razno galanterijsko blago.

Najceneje!

Solidno!

TRGOVSKA BANKA D. D. V LJUBLJANI.

Vabilo na subskripcijo delnic.

Trgovci, industrijalci in obrtniki ljubljanskega in mariborskega okrožja so sklenili ustanoviti lasten denarni zavod kateri naj ostane v rokah izključno trgovskega, industrijskega in obrtniškega stanu in kateri naj v prvi vrsti varuje interese trgovcev, industrijalcev in obrtnikov ter se naj v najkrajšem času razširi na teritoriji cele Jugoslavije.

Minister za trgovino in industrijo je z odlokom z dne 28. novembra 1920 št. VI 3398 dovolil ustanovitev delniške družbe z imenom

Trgovska banka d. d. v Ljubljani

in so bila tozadevna pravila od deželne vlade za Slovenijo s sklepom z dne 11. januarja 1922 št. 80/22 potrjena.

Po § 5 potrjenih pravil znaša delniška glavica 10.000.000 K in je razdeljena na 25.000 v gotovini polno vplačanih delnic po 400 K. Delnice se glase na prinosca. Delniška glavica se bode s sklepom občnega zbora zvišala na 30.000.000 K z izdajo nadaljnjih delnic.

Glasom pravil zamoremo izdati naprej osnovno glavico po 10.000.000 K, katere oddajamo v javno subskripcijo i. s.

25 000 delnic po 400 K nominalne.

Ceno za podpisane delnice je pri subskripciji plačati v gotovini.

Delnice se stavljajo na subskripcijo po sledečih pogojih:

1. Delnice se prepusti po kurzu 400 K več 80 K za emisijske stroške.
2. Delnice participirajo na čistem dohodu poslovnega leta 1922.
3. Delnice se bodo izdale v komah po 1, 5 in 25 delnic.
4. Repartitijo delnic izvrši pripravljalni odbor.

Rok za podpisovanje delnic se prične dne 20. januarja 1922 in neha dne 4. febr. 1922.

Prijave sprejemajo: V Ljubljani: Kmetijska posojilnica ljubljanske okolice ter Slovenska trgovska delniška družba, v Mariboru pa Kreditno društvo mestne hranilnice, Orožarova ulica 2.

Vsak podpisovalec dobi od vplačilnega mesta potrdilo o številu subskribiranih delnic in vplačanem znesku. Subskribent se bo o dodelitvi delnic poročalo. Ako bi se posameznim subskribentom ne moglo dodeliti polno število podpisanih delnic, se vplačani zneski pridržijo in se bode dodelitev manjkajočih delnic izvršila pri novi subskripciji, katere se razpiše takoj po občnem zboru. Po dodelitvi delnic se izroče subskribentom proti vrnitvi potrdil o podpisanih delnicah začasna potrdila o številu vplačanih in dodeljenih delnic. Delnice se izroče pozneje, proti vrnitvi začasnih potrdil. Po § 16 pravil daje na občnem zboru vsakih 25 delnic po en glas.

V LJUBLJANI, dne 20. januarja 1922.

Dolenc Franc, lesni industrijalec, Skofja Loka. Arnež Ana, lesna trgovka, Jesenice. Golob Franc, tovarnar, Ljubljana-Vič. Gerkman & Lenasi, veletrgovina, Ljubljana. Gaspari & Paninger, veletrgovina, Maribor. Gajšek Martin, trgovec, Maribor. Hartman Peter, trgovec, Ljubljana. Hedl & Koritnik, veletrgovina, Ljubljana. Hochegger & drugi, lesna industrija, Maribor. Hudovenik & Co, lesna industrija, Radovljica. Javornik Josip, lesni industrijalec, Zalna. Ho Ivan, lesni trgovec, Ribnica. Jug & drug, lesna trgovina, Maribor. Dr. Irgoliš Fran, industrijalec, Maribor. Dr. Kobal Alojzij, Ljubljana. Kostevc Ivan, veletržec, Ljubljana. Korčič Ivan, veletržec, Ljubljana. Korčič Ivan, trgovec, Maribor. Kravos Ivan, sedlarski mojster, Maribor. Križič Alojz, lesni industrijalec, Maribor. Lil eg Alojz, veletrgovec, Ljubljana. R. Lukman, veletržec, Ljubljana. Majer Fran, trgovec, Maribor. Meden Viktor, vel-tžec Ljubljana. Medica Fran, veletržec, Ljubljana. Mencinger Tomaž, veletržec, Ljubljana. Novak Fran, brivski mojster, Maribor. Oset Miloš, trgovec, Maribor. Pinter & Lenard, vel trgovina, Maribor. Pivjakovič Nicolaj, carinsko in špedicijsko podjetje, Maribor. Pogačnik Anton, lesna industrija, Podnart. Pogačnik Franc, veletržec, Ljubljana. Dr. Rekar Ernest, lesni industrijalec, Jesenice. Ing. Rudež, grajščak in lesni industrijalec, Ribnica. Rus Ian, lesni industrijalec, Loški potok. Sava, lesna industrijska družba, Ljubljana. Skaberne A & E, veletržec, Ljubljana. Somabüchler Franc, gozdarski mojster, Trzin. Sepec M & E, veletržec, Maribor. Schmidt Oton, ravnatelj blag. oddelka Kmetijske družbe, Ljubljana. Schneideritch Alojz, trgovec, Maribor. Stancer Hinko, veletržec, Ljubljana. Stepic Peter, veletržec, Ljubljana. Popovič J. nko, veletržec, Ljubljana. Tavčar Jože, veletržec in industrijalec, Maribor. Toman & Reich, veletrgovina, Maribor. Valjak Gjurjo, trgovec in restavrat, Maribor. Weixl Vilko, veletržec, Maribor. Velka Gora, lesna industrijska družba, Ribnica. Verovšek Jurij, veletržec, Ljubljana. Worsche Karl, veletržec, Maribor.

Spodnještajerska ljudska posojilnica

v Mariboru, Stolna ulica šte. 6, r. z. z n. z.

obrestuje od Novega leta naprej navadne

vloge po

Trajne in večje vloge pa po dogovoru.

4¹ 0
2 0